

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїстики
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни **«АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ»** вибіркового компоненту освітньої програми першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність

за темою **«Національна поліція як суб'єкт адміністративно-юрисдикційної діяльності. Поняття, ознаки, форми та правові засади АЮДП»**

Харків 2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 року №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 року №7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 року №7

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики
Протокол від 18.08. 2023 року №8.

Розробники:

1. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, доцент Голуб Микола Володимирович.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 1 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Казанчук І.Д.
2. Проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, доктор економічних наук, кандидат юридичних наук, доцент Микитась А.В.

План лекції

1. Національна поліція України у системі суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності.
2. Поняття та ознаки адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції.
3. Форми адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції.

Література:

Основна:

1. Адміністративна діяльність Національної поліції: навчальний посібник для підготовки до іспиту / Калюк О.М., Константинов С.Ф., Куліков В.А. та ін. / за ред. Кулікова В.А. К.: «Освіта України», 2016. 230 с.
2. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін.; передм. В. В. Сокурєнка]; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.
3. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки; [О. І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О. М. Бандурки]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
4. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В. В. Серєда, М. П. Гурковський, Ю. С. Назар та ін.; за заг. ред. В. В. Серєди. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.
5. Адміністративне право: Альбом схем: навч. посіб. уклад. : Ю.П. Битяк, В. В. Зуй, В. М. Гаращук та ін.; 2-ге вид., змін. Та допов. Х.: Право, 2014. С. 77
6. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України: навч. посібник / За заг. ред. заслуженого юриста України В.А. Глухвері. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутр. справ, 2016. 264 с.
7. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2016. 336 с.
8. Галабурда Н. А. Діяльність міліції щодо застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Д., 2011. С. 4
9. Голобородько Д. В., Кравченко І. С. Особливості оформлення матеріалів у справах про адміністративні правопорушення за участю неповнолітньої особи : методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 40 с.
10. Гусаров С.М. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ України: навч. посібник. К.: Ніконова, 2011. 360 с.

11. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики: монографія. Харків: Диса-плюс, 2015. 688 с

12. Довідник працівника патрульної поліції (інформаційно-довідкові матеріали з адміністративно-правових питань) / авт. кол.: Гусаров С.М., Головка О.М., Безпалова О.І., та ін. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2015. 144 с.

13. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. URL: <http://mego.info/матеріал/глав16загальні-положення-провадження-у-справах-про-адміністративні-правопорушення> Іванцов В.О. Обмеження пересування особи як поліцейський захід: актуальні питання правореалізації. Становлення та розвиток правової держави : проблеми теорії та практики : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. Миколаїв : НУК, 2017. С. 36-38.

14. Іщук О. С. Поняття адміністративної юрисдикції: проблеми дефініції. Форум права. 2011. № 1. С. 419–424. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11iocsjpd.pdf>. С.423.

15. Кобзін Д. О., Бугаєць Т. І., Строева Н. М., Янковець В.В. Як поводитись із дитиною при затриманні: інформація для поліцейських. Київ, ВГЦ «Волонтер», 2019. 14 с.

16. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству : лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18?lang=ru#Text>

17. Міністерство соціальної політики. Внутрішньо переміщені особи. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html> Мірошніченко А.В. Насильство в сім'ї. Правова освіта. Сайт Головного управління юстиції у Кіровоградській області. URL: http://pravovaosvita.ucoz.ua/publ/nasilstvo_v_sim_39_ji/1-1-0-13

18. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення станом на 1 вересня 2016 р. За заг. ред. С. В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 463 с.

19. Організація діяльності мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства: метод. рек. / С. В. Альошкін, О. В. Даденко, К. Л. Бугайчук, Т. М. Малиновська. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2019. 35с.

20. Павлюк Н. В. Використання тактичних прийомів допиту неповнолітніх, спрямованих на нейтралізацію фантазування. Криміналістика XXI сторіччя: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 25-26 лист. 2010 р.). Харків: Право, 2010. С. 427-430.

21. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін.], за заг. ред. О. І. Безпалової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

22. Протидія домашньому насильству: практичний посібник для поліцейського / БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://rm.coe.int/cvavgu-jan2018-4-ua-web/16807874e0>.

23. Ральф Х. Навчальний курс «Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду». ДЮІ, 2021.

24. Середа В. В., Кісіль З. Р., Кісіль Р.В. Адміністративне право: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 520 с.

25. Управління органами Національної поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків: Стильна типографія, 2017. 580 с.

Додаткова:

26. Державна міграційна служба України. Статистика з основної діяльності. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_9.pdf

27. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; [О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.; передм. В. В. Сокурєнка]. Харків, 2016. 408 с.

28. Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

29. Інструкція зі складання протоколів та оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення, затверджена Наказом Міністерства оборони України від 18.07.2017 № 374. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0982-17> (дата звернення 15.12.2019). Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021

30. Інструкція про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я України від 09.11.2015 № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>

31. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15>

32. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. № 51. Ст. 1122.

33. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>.

34. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

35. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

36. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

37. Положення про дисциплінарні комісії в Національній поліції України : Наказ МВС України від 07.11.2018 р. № 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1356-18#n4>

38. Порядок інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-p>

39. Порядок розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 р. № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

40. Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення: постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 р. N 1086 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2008-%D0%BF>

41. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>

42. Про громадські об'єднання : закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.

43. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 № 2337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19>

44. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>

45. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314.

46. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : закон України від від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

47. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

48. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

49. Про затвердження зразків та описів печатки і таблички (вивіски) міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади: постанова КМУ від 03 серпня 2011 року № 857. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/857-2011>

50. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

51. Про затвердження інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства

внутрішніх справ України : від 23 трав. 2017 р. № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>

52. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» : наказ МВС від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>

53. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>

54. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1496-15>.

55. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1408-15>.

56. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ МВС України від 07.11.2015 №1395. Офіційний вісник України.2015. № 88. Ст. 2964.

57. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі:Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15/conv/paran7>

58. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

59. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення в Службі безпеки України матеріалів про адміністративні правопорушення: Наказ Центрального управління Служби безпеки України від 22.03.2017 № 173. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0506-17>

60. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів : наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0571-12>

61. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : наказ МВС України від 02.07.2015 № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15#Text>

62. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33194.html.

63. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>

64. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України : наказ МВС від 25.02.2019 № 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19#Text>

65. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника : наказ МВС від 01.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text>

66. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. Офіційний вісник України. № 8. стор. 323. стаття 319.

67. Про затвердження Порядку тимчасового затримання інспекторами з паркування транспортних засобів та їх зберігання: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 990. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990-2018-%D0%BF>.

68. Про затвердження проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства : наказ Міністерства соціальної політики України та МВС від 13.03.2019 № 369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19#Text>

69. Про звернення громадян : закон України від 02.10.1996 № 393/96. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.

70. Про інформацію : закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

71. Про Національну поліцію : Закон України : від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text7>.

72. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

73. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 лип. 2017 р. № 577 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>

74. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Указ Президента України від 10.06.1993 № 198/93 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93>

75. Про Правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#n16>.

76. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

77. Про реалізацію окремих положень Дисциплінарного статуту Національної поліції України : Наказ МВС України від 07.11.2018 р. № 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1355-18#n17>

78. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. Відомості Верховної Ради УРСР. 2011. № 38. Ст. 385.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://zakon.rada.gov.ua>

<https://www.president.gov.ua>

<http://www.kmu.gov.ua/>

<http://mvs.gov.ua/>

<https://www.npu.gov.ua>

<http://univd.edu.ua>

<http://lib.univd.edu.ua>

Текст лекції

1. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Стратегією сталого розвитку «Україна-2020» однією з необхідних умов упровадження в Україні європейських стандартів життя визначено вектор безпеки, за яким повинні бути вироблені належні гарантії держави, бізнесу і громадян, досягти чого можливо шляхом реформування всієї правоохоронної системи. Під час такого реформування особлива увага має приділятися уточненню завдань та функцій правоохоронних і судових органів, корегуванню форм і методів їх роботи, оптимізації кола їх повноважень, виробленню нових критеріїв оцінювання ефективності їх діяльності, оновленню підходів до охорони та захисту прав громадян, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань. Одним із нагальних питань, що має бути вирішене під час реформування правоохоронної системи, є вдосконалення процедури розгляду та вирішення адміністративно-правових спорів, що відбувається у рамках здійснення уповноваженими на те суб'єктами адміністративно-юрисдикційної діяльності. Отже, сьогодні вкрай актуальним питанням є приведення адміністративно-юрисдикційної діяльності відповідних суб'єктів у відповідність до вимог законодавства, усунення законодавчих колізій, що мають місце. У результаті це має сприяти забезпеченню неухильного дотримання суб'єктами адміністративно-юрисдикційної діяльності прав та законних інтересів громадян, які є учасниками провадження. Перш за все необхідно визначитися з колом суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності. Указані суб'єкти є суб'єктами адміністративного права. З-поміж інших суб'єктів адміністративного права вони вирізняються наявністю повноважень щодо вирішення адміністративних справ. Під суб'єктами адміністративно-юрисдикційної діяльності слід розуміти учасників адміністративно-юрисдикційних проваджень, під час яких відбувається вирішення конкретної справи про адміністративне правопорушення з наступним винесенням правозастосовного акта. У даному

випадку учасниками адміністративно-юрисдикційних проваджень виступають: – органи державної влади та їх посадові особи; – органи місцевого самоврядування, їх посадові особи та окремі внутрішньоорганізаційні структури (наприклад адміністративні комісії), що реалізують делеговані їм органами виконавчої влади повноваження. Отже, суб'єктами адміністративно-юрисдикційної діяльності виступають як колективні, так і індивідуальні суб'єкти, які з метою забезпечення вирішення адміністративних спорів наділені чітко визначеним на законодавчому рівні переліком прав та обов'язків. Відповідно до ст. 213 КУпАП справи про адміністративні правопорушення розглядаються:

- 1) адміністративними комісіями при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад;
- 2) виконавчими комітетами (а в населених пунктах, де не створено виконавчих комітетів, – виконавчими органами, що виконують їх повноваження) сільських, селищних, міських рад та їх посадовими особами, уповноваженими на те КУпАП;
- 3) районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами (судьями), а у випадках, передбачених КУпАП, місцевими адміністративними та господарськими судами, апеляційними судами, Верховним Судом;
- 4) органами Національної поліції, органами державних інспекцій та іншими органами (посадовими особами), уповноваженими на те КУпАП:
 - органами Національної поліції України;
 - органами Державної прикордонної служби України;
 - центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), в тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб;
 - центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку;
 - органами залізничного транспорту;
 - органами морського і річкового транспорту;

- центральним органом виконавчої влади з питань цивільної авіації;
- органами автомобільного транспорту та електротранспорту;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці;
- органами державного фінансового контролю;
- податковими органами;
- Національним банком України;
- Фондом гарантування вкладів фізичних осіб;
- військовими комісаріатами;
- Військовою інспекцією безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних силах України;
- органами державної санітарно-епідеміологічної служби;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр;
- органами рибохорони;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері мисливського господарства;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони

природних ресурсів;

- Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації;

- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі;

- органами, які здійснюють державний пробірний контроль;

- органами Пенсійного фонду України;

- органами державної статистики;

- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів;

- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з контролю за цінами;

- органами державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду;

- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері стандартизації, метрології та метрологічної діяльності і технічного регулювання;

- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів;

- органами Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

- органами Фонду соціального страхування України;

- органами державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки;

- органами центрального органу виконавчої влади з державного енергетичного нагляду;

- Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг;

- Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

- Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

- органами ринкового нагляду;
- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрологічного нагляду;
- органами державної виконавчої служби;
- органами суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Указані суб'єкти наділені повноваженнями розглядати справи про адміністративні правопорушення з урахуванням їх підвідомчості, тобто кожен суб'єкт уповноважений розглядати чітко визначене коло справ про адміністративні правопорушення. Вичерпний перелік таких справ із розподілом повноважень щодо їх розгляду відповідними суб'єктами адміністративно-юрисдикційної діяльності наведений у ст. 218–244-22 КУпАП. Широта суспільних відносин, які перебувають під охороною поліції, обумовила значно більший, порівняно з іншими галузевими органами, обсяг її юрисдикційних повноважень. Зважаючи на значний перелік суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності, можна зазначити, що органи поліції розглядають лише частину справ про адміністративні правопорушення. Проте якщо проаналізувати кількість складів адміністративних правопорушень, за вчинення яких суб'єкти адміністративно-юрисдикційної діяльності уповноважені розглядати відповідні справи, то можна зазначити, що органи поліції знаходяться на другому місці (після районних, районних у місті, міських чи міжрайонних судів (суддів) за кількістю складів адміністративних правопорушень, що їм підвідомчі. Хоча поліція вирішує значну кількість справ про адміністративні правопорушення, все ж важливою особливістю її адміністративно-юрисдикційної діяльності є те, що домінуючим напрямком цієї діяльності є забезпечення публічної безпеки і порядку. Адміністративно-правова їх охорона здійснюється поряд з поліцією й іншими державними органами, але поліція виконує цю діяльність спеціально, функціонально. Таким чином, особливе місце органів Національної поліції в системі суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності зумовлено ось чим:
- така діяльність є складовою частиною їх адміністративної діяльності; —
- основною метою такої діяльності є надання поліцейських послуг у сфері захисту

й охорони прав і свобод людини та громадянина, забезпечення публічного порядку та безпеки, протидії злочинності тощо; – здійснюється у разі виникнення правового спору шляхом розгляду та вирішення справ про адміністративні, дисциплінарні правопорушення та у разі надходження звернень (заяв, скарг, повідомлень) громадян; – здійснюється з обов’язковим дотриманням визначеної на рівні відповідних нормативно-правових актів процедури, тобто вимагає належного процесуального регулювання; – рішення, прийняте за результатами такої діяльності, носить обов’язковий характер для особи, якій воно адресоване; – здійснюється лише уповноваженими на те посадовими особами відповідних органів та підрозділів поліції, які мають спеціальні звання (на відміну наприклад від, органів правосуддя, де юрисдикційними повноваженнями наділені всі служби та посадові особи); – спостерігається уніфікація юрисдикційних повноважень окремих категорій працівників поліції; – одноособовим розглядом правового спору (конкретної індивідуальної адміністративної справи); – застосуванням за результатами розгляду конкретної індивідуальної адміністративної справи заходів державного примусу.

2. ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.

Одним із важливих видів діяльності органів та підрозділів поліції є адміністративна діяльність, в якій окреме місце відводиться адміністративно-юрисдикційній діяльності. У загальному вигляді адміністративно-юрисдикційну діяльність поліції розуміють як діяльність із розгляду справ про адміністративні правопорушення, винесення у них відповідних постанов та накладення санкцій без звернення до суду. Перш ніж перейти до розкриття змісту адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції необхідно визначитись із такими поняттями, як «юрисдикція», «адміністративна юрисдикція», «адміністративно-юрисдикційна діяльність». В юридичній літературі під юрисдикцією розуміється: а) судочинство, підсудність, підвідомчість справ суду; Поняття та основні аспекти управління у сфері діяльності поліції. Перш ніж перейти до розкриття змісту

адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції необхідно визначитись із такими поняттями, як «юрисдикція», «адміністративна юрисдикція», «адміністративно-юрисдикційна діяльність». В юридичній літературі під юрисдикцією розуміється:

- а) судочинство, підсудність, підвідомчість справ суду;
- б) сукупність повноважень відповідних державних органів вирішувати правові спори і справи про правопорушення та застосовувати юридичні санкції;
- в) компетенція судових органів щодо розгляду цивільних, кримінальних та інших справ і коло питань, що належать до ведення держави або державної установи;
- г) сукупність повноважень державних органів на здійснення певного роду діяльності; д) вид діяльності органів публічної влади, безпосередньо пов'язаний з охороною суспільних відносин, що полягає в розгляді суб'єктом владних повноважень (органами публічної адміністрації) юридичної справи по суті та прийнятті у ній рішення, виконання якого може забезпечуватися примусовою силою держави;
- е) коло повноважень особи або органу з правової оцінки конкретних фактів, у тому числі з розв'язання спорів та застосування санкцій відповідно до закону.

Тобто узагальнено під юрисдикцією розуміють розгляд уповноваженими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами різних категорій справ, винесення у них рішень та застосування юридичних санкцій з метою відновлення порушеного режиму законності. Цей вид діяльності у разі потреби може забезпечуватися примусовою силою держави. Термін «юрисдикція» вживається в усіх галузях права: міжнародному, адміністративному, кримінальному, господарському та цивільному. У зв'язку з цим у кожній галузі права поняття «юрисдикція» має власні особливості свого практичного застосування, зокрема в галузі кримінального судочинства, адміністративно-юрисдикційному, господарському та цивільному процесах. Зважаючи на сучасний етап реформування правоохоронних органів, сьогодні важливого значення набуває з'ясування сутності адміністративної юрисдикції.

Уперше визначення адміністративної юрисдикції було сформульовано Н. Г. Саліщевою, яка розглядала цей вид юрисдикції як окремий вид виконавчої та розпорядницької діяльності, що пов'язана з можливістю реалізації у примусовому порядку відповідних адміністративно-правових актів, які визначають права та обов'язки учасників матеріальних адміністративних правовідносин. Однак це визначення в наукових колах було визнано занадто широким, таким, що дозволяє повною мірою розкрити всю специфіку цього виду діяльності. Отже, в юридичній літературі існує велика кількість підходів до трактування адміністративної юрисдикції саме у вузькому значенні. Власне, такої точки зору дотримується переважна більшість науковців, зокрема М. М. Тищенко, О. С. Іщук, В. К. Колпаков, Е. Ф. Демський, В. А. Глуховеря. Вказані науковці у вузькому сенсі під адміністративною юрисдикцією розуміють розгляд адміністративно-правових спорів, справ про адміністративні правопорушення у встановленій законом адміністративно-процесуальній формі спеціально-уповноваженими на те органами (посадовими особами), які наділені правом розглядати спори та накладати адміністративні стягнення. Отже, адміністративна юрисдикція – це особливий вид правозастосовної діяльності органів публічної адміністрації, яким на законодавчому рівні надано повноваження щодо розгляду адміністративно-правових спорів, справ про адміністративні правопорушення у встановленій законом адміністративно-процесуальній формі (без звернення до суду) та накладення адміністративних стягнень. Характерною особливістю такої діяльності є те, що потреба в ній виникає під час спору про право або в разі виявлення порушення закріплених у законодавстві правил. Тобто обов'язковою умовою здійснення адміністративної юрисдикції є наявність факту вчинення адміністративного правопорушення або наявність спору про право. У зв'язку з цим можна виокремити основні функції адміністративної юрисдикції: охоронна, регулятивна та виховна. Отже, основне призначення адміністративно-юрисдикційної діяльності полягає у:

- наданні правової оцінки відповідності поведінки об'єкта правового впливу вимогам, що встановлені на рівні відповідних нормативно-правових актів;

– розгляді, у разі виявлення порушень законодавства, справ про адміністративні правопорушення, винесенні у них рішень щодо застосування до правопорушника адміністративних стягнень та виконанні прийнятих рішень.

Органи Національної поліції України є одним з основних суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності. Так, відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція у рамках покладених на неї завдань у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання. Стаття 9 КУпАП надає визначення адміністративного правопорушення (проступку) як протиправної, винної (умисної або необережної) дії чи бездіяльності, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Однак варто звернути увагу, що не всі справи про адміністративні правопорушення уповноважені розглядати органи поліції. До числа суб'єктів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, належать: – адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад; – виконавчі комітети (а в населених пунктах, де не створено виконавчих комітетів, – виконавчі органи, що виконують їх повноваження) сільських, селищних, міських рад та їх посадові особи; – районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді), а у випадках, передбачених КУпАП, місцеві адміністративні та господарські суди, апеляційні суди, Верховний Суд; – органи Національної поліції, органи державних інспекцій та інші органи (посадові особи), уповноважені на те КУпАП (ст. 213 КУпАП). Вичерпний перелік адміністративних правопорушень, справи про які уповноважені розглядати органи поліції, викладено у ст. 222 КУпАП. До них належать справи про такі адміністративні правопорушення: про порушення громадського порядку, правил дорожнього руху, правил паркування транспортних засобів, правил, що забезпечують безпеку руху транспорту, правил користування засобами транспорту, правил, спрямованих на забезпечення

схоронності вантажів на транспорті, а також про незаконний відпуск і незаконне придбання бензину або інших паливно-мастильних матеріалів тощо. Тобто у даному випадку мова йде про підвідомчість – певне коло питань, розгляд і вирішення яких віднесені до повноважень тих або інших органів державної влади, органів управління підприємством, організацією, установою. Саме за допомогою підвідомчості можливо розмежувати повноваження різних суб'єктів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, та забезпечити дотримання принципу законності їх діяльності (питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення врегульовано у главі КУпАП). У КУпАП (ст. 24) наведено чіткий перелік адміністративних стягнень, які можуть застосовуватись за вчинення адміністративних правопорушень:

- 1) попередження;
- 2) штраф;
- 3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям учинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- 4) конфіскація: предмета, який став знаряддям учинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
- 5) позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання); позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 5-1) громадські роботи;
- 6) виправні роботи;
- 6-1) суспільно корисні роботи;
- 7) адміністративний арешт;
- 8) арешт з утриманням на гауптвахті.

Також у законодавстві передбачено можливість застосування такого адміністративного стягнення, як адміністративне видворення за межі України іноземців та осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок. Що ж стосується неповнолітніх у віці від

шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративні правопорушення, то до них можуть бути застосовані такі заходи впливу:

- 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;
- 2) попередження;
- 3) догана або сувора догана;
- 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання (ст. 241 КУпАП).

Суб'єкти адміністративної юрисдикції мають право застосовувати лише чітко визначені на законодавчому рівні види адміністративних стягнень. Так, органи поліції та їх посадові особи можуть застосовувати лише два види адміністративних стягнень: попередження та штраф. Що ж стосується інших видів адміністративних стягнень, то їх застосування знаходиться за межами адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції. Адміністративно-юрисдикційній діяльності органів поліції притаманні певні особливості, що відрізняють її від інших видів діяльності поліції. **Основні ознаки адміністративно-юрисдикційної діяльності органів поліції:**

- 1) є частиною адміністративної діяльності органів та підрозділів поліції;
- 2) носить виконавчо-розпорядчий характер;
- 3) виникає у результаті правового спору, який пов'язаний зі вчиненням адміністративного правопорушення (ст. 222, 255 КУпАП), тобто наявність певної спеціалізації, та необхідністю застосування до правопорушника адміністративних санкцій;
- 4) її здійснення відбувається у рамках реалізації органами та підрозділами поліції правоохоронних завдань і функцій (надання поліцейських послуг) та правозастосовної діяльності;
- 5) вимагає належного процесуального врегулювання;
- 6) можливість спрощеного провадження (без складення протоколу про адміністративне правопорушення);
- 7) працівникам органів та підрозділів поліції надано право накладати

адміністративні стягнення на місці вчинення правопорушення незалежно від розміру з використанням безготівкових платіжних пристроїв;

8) здійснюється виключно в одноособовій формі (індивідуально);

9) повноваженнями щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення і накладення адміністративних стягнень наділені виключно працівники органів і підрозділів поліції, які мають спеціальні звання, відповідно до покладених на них повноважень;

10) її результатом має бути рішення у вигляді юридичного факту.

Зважаючи на викладене вище, вважаємо запропонувати доцільність розкриття змісту адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції у широкому та вузькому сенсах. Під адміністративно-юрисдикційною діяльністю поліції у вузькому сенсі слід розуміти врегульовану нормами адміністративного права підзаконну виконавчо-розпорядчу діяльність органів та підрозділів поліції (їх посадових осіб), у рамках якої відбувається розгляд визначеної у КУпАП категорії справ про адміністративні правопорушення, за результатами чого у відповідній процесуальній формі приймаються рішення про застосування до правопорушників заходів адміністративного примусу, накладення адміністративних стягнень, застосування заходів впливу до неповнолітніх або про закриття справи. У широкому ж сенсі під адміністративно-юрисдикційною діяльністю поліції будемо розуміти не лише діяльність уповноважених органів і підрозділів поліції (їх посадових осіб) щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення та прийняття за результатами такого розгляду відповідних рішень, а й розгляд справ про дисциплінарні проступки, справ за скаргами громадян, а також вжиття пов'язаних із ними адміністративно-процесуальних заходів. Зміст адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції виражається у виявленні правопорушень, збиранні та перевірці доказів, оформленні необхідних адміністративно-процесуальних документів, розгляді підвідомчих справ та винесенні у них відповідних постанов, направленні окремих справ для розгляду за підвідомчістю, а також у виконавчому провадженні у таких справах. Ефективність здійснення органами та підрозділами поліції адміністративно-

юрисдикційної, діяльності, безперечно залежить від урегульованості у відповідних нормативно-правових актах процедурних моментів застосування заходів впливу, дотримання гарантій прав і свобод людини, правильності проведення юридичної оцінки інформації про правопорушення та аналізу конкретних юридичних фактів. Правильне та ефективне використання поліцією можливостей адміністративної юрисдикції сприяє відчутному впливу на стан правопорядку та в цілому на правомірне функціонування інших, наприклад, здійснення працівниками органів поліції окремих поліцейських заходів (зокрема таких, як тимчасове вилучення посвідчення водія, оформлення протоколу про адміністративні правопорушення, які розглядаються судом (суддями), адміністративними комісіями тощо), які не належать до числа заходів адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, створює передумови для забезпечення необхідних умов реалізації адміністративної юрисдикції іншими її суб'єктами.

3. ФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.

Будь-яка державна владна розпорядча діяльність має своє зовнішнє вираження, що знаходить свій прояв у відповідних формах такої діяльності. Звісно, адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у цьому випадку не є винятком; форми адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції є досить різноманітними, що зумовлено необхідністю створення належних умов для реалізації органами та підрозділами поліції наданих їм повноважень під час вирішення адміністративних спорів. Довідкова та словникова література визначає форму як спосіб організації та існування процесу, явища; зовнішній вигляд, зовнішнє окреслення чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом, внутрішня організація змісту. Отже, форма безпосередньо пов'язана із зовнішньою стороною будь-якої діяльності та реалізується за допомогою використання арсеналу різноманітних прийомів і способів. Саме форма дозволяє отримати уявлення про зміст діяльності з виконання покладених на них завдань і функцій. В юридичній науці питанням

з'ясування сутності та класифікації форм адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції практично не приділено належної уваги. Переважно наукові дослідження проводились щодо форм адміністративної діяльності поліції. Так, під формами адміністративної діяльності поліції розуміють сукупність однорідних за своєю правовою природою та характером груп адміністративних дій, які провадяться з метою забезпечення публічної безпеки і порядку. Під формами адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції слід розуміти врегульовану нормами адміністративного права сукупність однорідних за своєю правовою природою та характером груп дій працівників органів та підрозділів поліції, що спрямовані на розгляд визначеної у КУпАП категорії справ про адміністративні правопорушення, за результатами чого у відповідній процесуальній формі приймаються рішення про застосування до правопорушників заходів адміністративного примусу, накладення адміністративних стягнень, застосування заходів впливу до неповнолітніх або про закриття справи. **Основними формами адміністративно-юрисдикційної діяльності є:**

- 1) вчинення процесуальних юрисдикційних дій;
- 2) ухвалення правових актів адміністративної юрисдикції. Розглянемо ці форми більш детально.

Учинення процесуальних юрисдикційних дій уповноваженими на те суб'єктами повинно здійснюватися відповідно до регламентованих нормами адміністративного права процесуальних форм та у встановленому порядку. У рамках цієї форми адміністративно-юрисдикційної діяльності можна виокремити кілька видів адміністративних проваджень, відмінність між якими полягає в їх цільовому призначенні, суб'єктах та процедурі здійснення, процесуальному оформленні. В юридичній літературі існує декілька підходів до класифікації адміністративно-юрисдикційних проваджень. Розглянемо коротко найбільш поширені з них. Відповідно до точки зору Т. О. Коломосьць, доцільною є класифікація адміністративно-юрисдикційних проваджень на юрисдикційні та неюрисдикційні. Що стосується власне юрисдикційних проваджень, то вони

поділяються на:

- 1) провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- 2) дисциплінарні провадження;
- 3) провадження за скаргами осіб.

Більш розширений перелік видів адміністративно-юрисдикційних проваджень наводять Ю. П. Битяк та М. М. Тищенко, включаючи до їх числа: а) провадження за скаргами громадян; б) дисциплінарне провадження; в) провадження щодо застосування заходів адміністративного попередження та припинення; г) провадження у справах про адміністративні правопорушення . Деяко іншої точки зору щодо переліку адміністративно-юрисдикційних проваджень дотримується В. К. Колпаков, відповідно до якої вказані провадження доцільно поділяти на: а) провадження щодо застосування заходів примусу в державному управлінні; б) дисциплінарне провадження; в) провадження у справах про адміністративні правопорушення; г) провадження щодо застосування заходів матеріального впливу. За критерії класифікації видів юрисдикційної діяльності С. М. Гусаров пропонує обрати характер, особливості і ступінь складності фактичної сторони адміністративних правопорушень та пов'язану з цим складність юрисдикційної процедури (маються на увазі її обсяг і межі), що дозволяє навести таку класифікацію адміністративноюрисдикційних проваджень в органах внутрішніх справ: а) провадження в органі адміністративної юрисдикції першої інстанції (це загальні (повні) адміністративні провадження); б) прискорене провадження (спрошене провадження); в) спеціальне провадження із застосування адміністративних стягнень за скоєння злочинів, що не становлять великої суспільної небезпеки; г) провадження в органі адміністративної юрисдикції другої інстанції (наприклад, посадовою особою вищого рангу (посади) порівняно з працівником, який первинно розглядав матеріали адміністративної справи). Отже, можна дійти висновку, що в наукових колах відсутня єдина усталена точка зору щодо переліку видів адміністративно-юрисдикційних проваджень. Таким чином, адміністративно-юрисдикційні провадження доцільно поділяти: – за особливістю юрисдикційної процедури на:

загальні (повні) та прискорені (спрощені);– за характером та складністю вчиненого адміністративного правопорушення на: провадження за скаргами громадян; дисциплінарні провадження; провадження у справах про адміністративні правопорушення. Розглянемо більш детально класифікацію адміністративних проваджень на повні та спрощені. Підставою для виокремлення загальних (повних) та прискорених (спрощених) проваджень в органі адміністративної юрисдикції є складання протоколу про адміністративне правопорушення. Щодо переважної більшості справ про адміністративні правопорушення, які уповноважені розглядати посадові особи органів Національної поліції, складаються протоколи про адміністративні правопорушення. Вичерпний перелік складів адміністративних правопорушень, за результатами розгляду яких складаються такі протоколи, наведено у п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП. До числа таких адміністративних правопорушень належать: 1) незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ч. 1 ст. 44 КУпАП); 2) ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження (ст. 44-1 КУпАП); 3) порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення (ст. 46-1 КУпАП); 4) порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством) (ст. 46-2 КУпАП); 5) дрібне викрадення чужого майна (ст. 51 КУпАП); 6) порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності (с. 51-2 КУпАП); 7) порушення порядку придбання чи збуту об'єктів тваринного або рослинного світу, правил утримання диких тварин у неволі або в напіввільних умовах (ст. 88-1 КУпАП); 8) жорстоке поводження з тваринами (ст. 89 КУпАП); 9) порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини (ст. 92 КУпАП); 10) невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць їх зберігання та переробки (ч. 1 ст. 106-1 КУпАП); 11) незаконний посів або незаконне вирощування снотворного маку чи конопель (ст. 106-2 КУпАП); 12) порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ременями безпеки або

мотошоломами (ч. 4, 7–9 ст. 121 КУпАП); 13) перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху (ч. 4 і 6 ст. 122 КУпАП); 14) невиконання водіями вимог про зупинку (ст. 122-2 КУпАП); 15) залишення місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. 122-4 КУпАП); 16) порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв (ст. 122-5 КУпАП); 17) порушення правил руху через залізничні переїзди (ч. 2 і 3 ст. 123 КУпАП); 18) порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КУпАП); 19) керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки, або стосовно якої встановлено тимчасове обмеження у праві керування транспортними засобами (ч. 3 ст. 126 КУпАП); 20) порушення правил дорожнього руху пішоходами, велосипедистами та особами, які керують гужовим транспортом, і погоничами тварин (ч. 4 ст. 127 КУпАП); 21) порушення порядку видачі документа про технічну справність транспортного засобу та порядку видачі спеціального знака державного зразка про укладення договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ст. 127-1 КУпАП); 22) керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КУпАП); 23) порушення правил перевезення небезпечних речовин і предметів на транспорті (ч. 3 ст. 133 КУпАП); 24) підроблення проїзних квитків і знаків поштової оплати (ст. 135-1 КУпАП); 25) порушення правил, спрямованих на забезпечення схоронності вантажів на автомобільному транспорті (ст. 136 КУпАП); 26) пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів щодо їх усунення (ст. 139 КУпАП); 27)

порушення правил, норм і стандартів при утриманні автомобільних доріг і вулиць, невжиття заходів щодо своєчасної заборони або обмеження руху чи позначення на автомобільних дорогах і вулицях місць провадження робіт (ч. 4 ст. 140 КУпАП); 28) пошкодження таксофонів (ст. 148 КУпАП); 29) самоправне зайняття жилого приміщення (ст. 151 КУпАП); 30) порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів (ст. 152 КУпАП); 31) порушення правил паркування транспортних засобів та порушення правил обладнання майданчиків для платного паркування транспортних засобів (ч. 8 ст. 152-1 КУпАП); 32) порушення правил тримання собак і котів (ст. 154 КУпАП); 33) порушення правил торгівлі і надання послуг працівниками торгівлі, громадського харчування та сфери послуг, громадянами, які займаються підприємницькою діяльністю (ст. 155 КУпАП); 34) обман покупця чи замовника (ст. 155-2 КУпАП); 35) порушення правил торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами (ст. 156 КУпАП); 36) порушення законодавства про захист прав споживачів (ч. 1–4 ст. 156-1 КУпАП); 37) порушення встановленого порядку промислової переробки, зберігання, транспортування або знищення конфіскованих спирту, алкогольних напоїв чи тютюнових виробів (ст. 156-2 КУпАП); 38) порушення правил торгівлі на ринках (ст. 159 КУпАП); 39) торгівля з рук у невстановлених місцях (ст. 160 КУпАП); 40) порушення правил про валютні операції (ст. 162 КУпАП); 41) порушення правил здачі дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння (ст. 162-3 КУпАП); 42) порушення порядку справляння та сплати туристичного збору (ч. 1 ст. 163-17 КУпАП); 43) порушення порядку провадження господарської діяльності (ст. 164 КУпАП); 44) порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат (ст. 164-1 КУпАП); 45) порушення законодавства з фінансових питань (ст. 164-2 КУпАП); 46) недобросовісна конкуренція (ст. 164-3 КУпАП); 47) несвоєчасне здавання виторгу (ст. 164-4 КУпАП); 48) зберігання або транспортування алкогольних напоїв чи тютюнових виробів, на яких немає марок акцизного податку встановленого зразка (ст. 164-5 КУпАП); 49)

демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст. 164-6 КУпАП); 50) порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст. 164-7 КУпАП); 51) недотримання квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу (ст. 164-8 КУпАП); 52) незаконне розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних (ст.164-9 КУпАП); 53) порушення законодавства, що регулює здійснення операцій з металобрухтом (ст. 164-10 КУпАП); 54) приховування стійкої фінансової неспроможності (ст. 164-15 КУпАП); 55) зайняття забороненими видами господарської діяльності (ст. 164-16 КУпАП); 56) порушення законодавства про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (ст. 165-1 КУпАП); 57) порушення порядку формування та застосування цін і тарифів (ст. 165-2 КУпАП); 58) недотримання особою обов'язкових умов щодо приватизації державного, комунального майна або підприємств та їх подальшого використання (ст. 166-14 КУпАП); 59) незаконні дії щодо приватизаційних паперів (ст. 166-15 КУпАП); 60) незаконні дії у разі банкрутства (ст. 166-16 КУпАП); 61) фіктивне банкрутство (ст. 166-17 КУпАП); 62) примушування до антиконкурентних узгоджених дій (ст. 166-18 КУпАП); 63) порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 КУпАП) – за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище; 64) порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172-5 КУпАП) – за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище; 65) порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП) – за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище; Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України 66) порушення вимог

щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП) – за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище; 67) незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172-8 КУпАП) – за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище; 68) невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9 КУпАП) – за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище; 69) порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням (ст. 172-91 КУпАП); 70) порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля (ст. 172-9-2 КУпАП); 71) дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП); 72) поширювання неправдивих чуток (ст. 173-1 КУпАП); 73) вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування (ст. 173-2 КУпАП); 74) булінг (цькування) учасника освітнього процесу (ст. 173-4 КУпАП); 75) стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням встановленого порядку (ст. 174 КУпАП); 76) куріння тютюнових виробів у заборонених місцях (ст. 175-1 КУпАП) – за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради); 77) виготовлення, зберігання самогону та апаратів для його вироблення (ст. 176 КУпАП); 78) придбання самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення (ст. 177 КУпАП); 79) розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді (ст. 178 КУпАП); 80) розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв на виробництві (ст. 179 КУпАП); Глава 1. Поняття, зміст та особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції

34 81) доведення неповнолітнього до стану сп'яніння (ст. 180 КУпАП); 82) порушення порядку перебування дітей у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування (ст. 180-1 КУпАП); 83) невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (ч. 1–3, 7 статті 184 КУпАП); 84) неправомірне використання державного майна (ст. 184-1 КУпАП); 85) порушення порядку або строків подання інформації про дітей-сиріт і дітей, які залишилися без опіки (піклування) батьків (ст. 184-2 КУпАП); 86) незаконне використання найменування та ознак належності до Національної поліції України (ст. 184-3 КУпАП); 87) злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця (ст. 185 КУпАП); 88) порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій (ст. 185-1 КУпАП); 89) створення умов для організації і проведення з порушенням установленого порядку зборів, мітингів, вуличних походів або демонстрацій (ст. 185-2 КУпАП); 90) злісне ухилення свідка, потерпілого, експерта, перекладача від явки до органів досудового розслідування чи прокурора (ст. 185-4 КУпАП); 91) перешкодження явці до суду народного засідателя, присяжного (ст. 185-5 КУпАП); 92) невжиття заходів щодо окремої ухвали суду (ст. 185-6 КУпАП); 93) публічні заклики до невиконання вимог поліцейського чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (ст. 185-7 КУпАП); 94) ухилення від виконання законних вимог прокурора (ст. 185-8 КУпАП); 95) злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника транспорту, який здійснює контроль за перевезенням пасажирів (ст. 185-9 КУпАП); 96) самоуправство (ст. 186 КУпАП); 97) незаконні дії щодо державних нагород (ст. 186-1 КУпАП); 98) порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень (ст. 186-3 КУпАП); Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України 35 99) порушення законодавства про об'єднання громадян (ст. 186-5 КУпАП); 100) порушення законодавства про друковані засоби масової інформації (ст. 186-6 КУпАП); 101)

недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів (ст. 186-7 КУпАП); 102) незаконне носіння військової форми одягу із знаками розрізнення військовослужбовців (ст. 186-8 КУпАП); 103) порушення правил адміністративного нагляду (ст. 187 КУпАП); 104) невиконання законних вимог посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції (ст. 188-28 КУпАП); 105) порушення встановленого законом порядку отримання інформації з Єдиного державного реєстру, держателем якого є Державтоінспекція Міністерства внутрішніх справ України, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Державного земельного кадастру (ст. 188-47 КУпАП); 106) порушення правил відкриття та функціонування штемпельно-граверних майстерень (ст. 189 КУпАП); 107) порушення порядку видобутку, виробництва, використання та реалізації дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння (ст. 189-1 КУпАП); 108) незаконне виготовлення, збут або використання державного пробірної клейма (ст. 189-3 КУпАП); 109) порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї (ст. 190 КУпАП); 110) порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 191 КУпАП); 111) порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік (ст. 192 КУпАП); 112) ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 193 КУпАП); 113) порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 194 КУпАП); 114) порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 195 КУпАП); 115) порушення порядку розробки, виготовлення, реалізації спеціальних засобів самооборони (ст. 195-1 КУпАП); 116) порушення порядку придбання, зберігання, реєстрації або обліку

газових пістолетів і револьверів та патронів до них (ст. 195-2 КУпАП); 117) порушення правил застосування спеціальних засобів самооборони (ст. 195-3 КУпАП); 118) порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошокових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами (ст. 195-4 КУпАП); 119) незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації (ст. 195-5); 120) порушення порядку виробництва, зберігання, перевезення, торгівлі та використання піротехнічних засобів (ст. 195-6 КУпАП); 121) незаконне перетинання або спроба незаконного перетинання державного кордону України (ст. 204-1 КУпАП); 122) незаконне перевезення іноземців та осіб без громадянства територією України (ст. 206-1 КУпАП); 123) здійснення незаконного доступу до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, незаконне виготовлення чи розповсюдження копій баз даних інформаційних (автоматизованих) систем (ст. 212-6 КУпАП); 124) порушення порядку ведення Державного реєстру виборців, порядку подання відомостей про виборців до органів Державного реєстру виборців, виборчих комісій, порядку складання та подання списків виборців, списків громадян України, які мають право брати участь у референдумі, та використання таких списків (ст. 212-7 КУпАП); 125) порушення права громадянина на ознайомлення з відомостями Державного реєстру виборців, зі списком виборців, списком громадян, які мають право брати участь у референдумі (ст. 212-8 КУпАП); 126) порушення обмежень щодо ведення передвиборної агітації, агітація в день проведення референдуму (ст. 212-10 КУпАП); 127) порушення права на користування приміщеннями під час виборчої кампанії (ст. 212-12 КУпАП); 128) виготовлення або розповсюдження друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять відомостей про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск (ст. 212-13 КУпАП); 129) порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях (ст. 212-14 КУпАП); 130) відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або його безпідставне

звільнення з роботи (ст. 212-19 КУпАП); 131) порушення порядку опублікування документів, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, референдуму (ст. 212-20 КУпАП). Статтею 258 КУпАП чітко окреслено випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається, тобто йдеться про спрощене адміністративне провадження у справі про правопорушення. Отже, протокол про адміністративне правопорушення не складається: 1) у разі вчинення адміністративних правопорушень, передбачених: – статтею 70 КУпАП «Самовільне сінокосіння і пасіння худоби, самовільне збирання дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід»; – статтею 77 КУпАП «Порушення вимог пожежної безпеки в лісах»; – частиною 3 ст. 85 КУпАП «Порушення правил використання об'єктів тваринного світу»; – статтею 153 КУпАП «Знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення в межах населених пунктів та за їх межами, що не віднесені до лісового фонду» (якщо розмір штрафу не перевищує 3 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян); – частиною 1 ст. 85 КУпАП «Порушення правил використання об'єктів тваринного світу» (якщо розмір штрафу не перевищує 7 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян); – статтею 107 КУпАП «Порушення правил щодо карантину тварин та інших ветеринарно-санітарних вимог» (у випадках вчинення правопорушень, перелічених в частині 3 ст. 238 КУпАП); – частиною 3 ст. 109 КУпАП «Порушення правил по охороні порядку і безпеки руху на залізничному транспорті»; – статтею 110 КУпАП «Порушення правил користування засобами залізничного транспорту»; – статтею 115 КУпАП «Порушення правил користування засобами морського транспорту»; – частинами 1, 3 і 5 ст. 116 КУпАП «Порушення правил по охороні порядку і безпеки руху на річковому транспорті і маломірних суднах»; – частиною 3 ст. 1162 КУпАП «Порушення правил, що забезпечують безпеку експлуатації суден на внутрішніх водних шляхах»; – частинами 1 і 3 ст. 117 КУпАП «Порушення правил користування річковими і маломірними суднами» (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження на місці вчинення правопорушення); – статтею 118 КУпАП «Порушення правил утримання баз (споруд) для стоянки маломірних

суден»; – статтею 119 КУпАП «Порушення правил користування засобами автомобільного транспорту та електротранспорту»; – статтею 134 КУпАП «Провезення ручної кладі понад установлені норми і неоплаченого багажу»; – статтею 135 КУпАП «Безквитковий проїзд»; – частинами 1, 2, 3 і 5 ст. 1853 КУпАП «Прояв неповаги до суду або Конституційного Суду України»; – статтею 197 КУпАП «Проживання без паспорта громадянина України або без реєстрації місця проживання» (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження); – статтею 198 КУпАП «Умисне зіпсуття паспорта чи втрата його з необережності» (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження); – статтями 202–203-1, 204-2, 204-4 КУпАП «Порушення прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду – виїзду», «Порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України», «Невиконання рішення про заборону в'їзду в Україну», «Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї», «Порушення порядку в'їзду до району проведення антитерористичної операції або виїзду з нього» (у випадках виявлення цих правопорушень у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України чи контрольних пунктах в'їзду – виїзду), якщо особа не оспорує допущене порушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається; 2) у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі, а також порушень правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису); 3) в інших випадках, коли відповідно до закону штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення; Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України 4) у разі виявлення адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному

режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису (протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності). Як уже зазначалося, за характером та складністю вчиненого адміністративного правопорушення адміністративно-юрисдикційні провадження поділяються на: провадження у справах про адміністративні правопорушення; провадження за скаргами громадян; дисциплінарні провадження. Відповідно до ст. 245 КУпАП завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності до закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності. Провадження у справах про адміністративні правопорушення складається із сукупності взаємопов'язаних процесуальних дій, що мають вчинятися уповноваженими особами у відповідному порядку, тобто стадій провадження. Існує 3 основні стадії та 1 факультативна. Основними стадіями провадження є: 1) порушення справи про адміністративне правопорушення; 2) розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення у постанови справ; 3) виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Факультативною стадією є оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення. Ця стадія може мати місце після розгляду справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови, у справі безпосередньо до початку процедури виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Процедурні питання, пов'язані зі здійсненням провадження у справах про адміністративні правопорушення, порядок складання протоколу про адміністративні правопорушення та вимоги до нього, коло заходів забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення, перелік осіб, які беруть участь у такому провадженні, їх права

та обов'язки, порядок розгляду справ про адміністративне правопорушення, винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення, її оскарження, перегляду та виконання), викладені у розділах IV та V КУпАП.